

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Cap. VI. De Sexto præcepto, Luxuria, & variis illius speciebus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

loco & tempore, ullo casu expressè provocare, aut illud acceptare, mortale peccatum est: Aliud est si publicè auctoritate duo pro toto exercitu decernant, uti factum est in Davide & Goliatho: Vel si aliquis quovis loco invasit ferrum stringat, & pugnando seipsum defendat.

Pugnantes in Duello, item consulentes, suadentes, spectantes excommunicantur, in *Concil. Trident. Sess. 25. Cap. 15.* & plura extant in Bulla à Clemente VIII. ea de re edita.

Duellum acceptare non censetur, qui provocatus respondet, se ob provocantem à consueta via non recessurum, aut si aggrediatur se defensurum. *Navarra Cap. 15. Layman. Mart. Less. Filluctus, &c.*

Alterum mutilare, membrum aliquod amputando, aut vulnus infligendo sine justa causa peccatum est contra Justitiam: quod verum est etiam si id fieret cum consensu illius qui mutilatur: aut aliquis seipsum sine causa mutilaret, aut vulneraret. Ratio est, quia sicut nullus habet Dominium suæ vitæ corporalis, quod Deus sibi reservatum voluit, sic nemo retinet Dominium suorum membrorum, ut possit de illis quovis modo pro arbitrio disponere.

Hinc non licet seipsum castrare sive ad castitatem conservandam, sive ad tentationes sedandas. Unde etiam peccant parentes qui filium castrarent v. g. ut illum cantui aut choro idoneum redderent.

QUÆRES, quid pro hominis vita, aut vulnere, aut membri amputatione restitui debeat?

Respondeo ex communiiori Doctorum sententia, restituendas esse imprimis expensas factas in curatione vulneris: item lucrum quod cessavit, & damnum quod emerit ex alterius morte, vulnere, aut mutilatione.

Sed **QUÆRES**, An pro ipso membro amputato, aut vita, aut cicatrice ex vulnere relicta, aliqua compensatio ex Justitia debeat?

Respondeo, etsi aliqui id affirmant, probabilior tamen videri sententiam *Navarra* aliorumque, qui negant ullam compensationem ex Justitia deberi. Quia membrum, & vita hominis est bonum altioris ordinis quam ut pecuniâ, aut alio pretio aestimari, aut æquari debeat. Quamvis autem præcisè pro ipsa cicatrice nihil sit restituendum, si tamen ex ea damnum sequatur, v. g. in femina quæ ob deformitatem ex cicatrice contractam non potest pari nubere, debet ea jactura juxta prudentis æstimationem compensari.

DAMNATÆ sunt in hac materia non ita pridem ab Alexandro VII. & Innocentio XI. propositiones hæc sequentes.

Vir equestris ad Duellum provocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat. Alexander VII. Prop. 2.

Est licitum Religioso, vel Clerico calumniatorem gravia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem occidere, quando alius modus defendendæ non suppetit. &c. Alexander VII. Prop. 27.

Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, actuum judicem à quo iniqua certo imminet sententia, si alia via non possit innocens damnum evitare. Alexander VII. Prop. 28.

Non peccat maritus occidens propriam auctoritate uxorem in adulterio deprehensam. Alexander VII. Prop. 19.

Est viro honorato occidere invasorem, qui nisi R. P. Aysdeck, Tom. II.

ur calumniam inferre, si alter hac ignominia vitari nequit: idem quoque dicendum, si quis impingat alampam, vel fuste percutiat, & post impactam alampam, vel illum fustu fugiat. Innocentius XI. Prop. 30.

Regulariter occidere possum suum pro conservatione unius auri. Innocentius XI. Prop. 31.

Non solum licitum est defendere defensione occisiva, qua actu possidemus, sed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & qua nos possessuros speramus. Innocentius XI. Prop. 32.

Licet tam heredi, quam legatario contra injuste impediendum, ne vel hæreditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter (ut supra) defendere, sicut & jus habentis in cathedram vel prebendam contra eorum possessionem injuste impediendum. Innocentius XI. Prop. 33.

Licet procurare abortum ante animationem fetus, ne puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur. Innocentius XI. Prop. 34.

CAPUT VI.

De Peccatis Luxuria, & sexto Præcepto, Non mæchaberis.

Luxuria est inordinatus appetitus, vel usus sensus venerei, qui fit in corpore cum commotione spirituum generationis servientium.

2. Actus luxuriæ, alii sunt perfecti & consummati cum seminis decisione, alii imperfecti, qui sistant in interno desiderio & oblectatione morosa. Speciem sumunt hi actus à diversis objectis circa quæ versantur, ideoque ea in Confessione sunt explicanda; vel etiam à modo quo exercentur naturali, vel contra naturam: diversitas illa magis patebit ex sequentibus.

3. Fornicatio, est concubitus soluti cum soluta, quæ non compellitur à Voto, Matrimonio, Religione, cum mutuo consensu habitus.

4. Incestus, dicitur concubitus cum cognatis, etiam spiritualibus, per Baptismum videlicet aut Confirmationem, & affinibus. Cognati hi sunt usque ad quartum gradum; utri & affines, quando affinitas illa oritur ex copula conjugali: ex copula autem conjugali, solum extenditur usque ad secundum. Cum iis qui Religionem profitentur, aut Sacris initiati sunt, aut in loco sacro, potius sacrilegium videtur, quam incestus. Cum filia autem Confessionis, etsi cognatio spiritualis propriè non sit, dignum tamen est flagitium Confessarii depositione, & carcere, & ob similitudinem venit etiam nomine incestus.

5. Stuprum, est copula quæ cum virgine exercetur, sive vir fuerit virgo, sive non.

6. Sodomia est, cum sexus ejusdem duo commiscantur, etiam scemina, vel cum scemina vir præposterè extra vas naturale. Quidam verò putant variari speciem sodomie, si fiat cum cognato, aut affine, aut cum habente votum castitatis, &c. Sed hoc parum ad praxim juvat, quia eadem in Confessione explicandum est, se sodomiam commisisse cum habente votum castitatis, affine, cognato &c.

7. Ad bestialitatem reducitur etiam coitus qui fieret cum dæmone. Sunt autem bestialitates reliquæ speciei ejusdem.

8. Sodomia, bestialitas, mollietates non sunt ejusdem speciei infimæ, ac proinde in his non sufficit in Confessione.

fessione dicere, se procurasse pollutionem: sed exprimenda est particularis species bestialitatis aut sodomiz, ita Alexandro VII. supra.

9. Mollities sive pollutio grave est peccatum, quoties spontè procuratur, aut voluntas in eam plenè consentit. Pollutio involuntaria non est peccatum; nec opus honestum undè sequitur, v. g. Confessionem rerum turpium, relinquere oportet, nisi sit periculum consentiendi.

10. Defectu pleni iudicii & consensus, in semiexperto pollutio non est mortalis. *Sotus, Toletus cum communi.* Dum ea provenire advertitur, pro securiori praxi docent optimi Auctores, expedire tunc se munire signo crucis, & sine alio tactu Deum ferventer rogare, ut se ab omni in eam delectationem lapsu conservet. Ita cum Theologis plurimis docet & suadet *Sanchez, Busen, Trullus &c.*

11. Oscula & tactus verè libidinosi inter non conjugatos mortalia sunt peccata, non autem inter conjugatos, si absit periculum pollutionis.

12. Inter Sponfos amplexus & oscula licita sunt in signum sinceri affectus & benevolentiz, non autem tactus impudici, qui proximè ad copulam disponunt. *Sanchez, Diana Part. 2. Tract. 17. Resol. 6. &c.*

13. Quæ ab aliquo opprimitur non tenetur ad defensionem sui illum ledere, at verò tenetur clamare & resistere quantum potest sine periculo vitæ aut famæ.

14. Si in cogitationibus venereis voluntas se habeat negativè, id est, non consentiat neque dissentiat motibus luxuriæ, probabile est non peccare mortaliter, nisi adsit periculum consensus aut pollutionis. *Sanchez & 9. alii.* probati Auctores.

15. Probabile est simplicem delectationem, quæ fertur in personam conjugatam, aut affinem, non habere malitiam distinctam ab ea, quæ fertur in solutam, aut non affinem, ideoque non esse necessarium hanc circumstantiam in Confessione explicare. *Diana, Vasquez & 7. alii* quos illicitant.

16. Si oscula fiant ex urbanitate, & ex more Patriæ, non sunt illicita, si non accedat pravus affectus. Viros Ecclesiasticos & maxime Religiosos decet illum Patriæ morem, quantum sine offensione fieri potest, meliori urbanitate declinare.

QUÆRES, An, & quomodo universim censeatur aliquis peccare contra castitatem indirectè, ponendo causam rei veneræ proximam, aut remotam?

Respondeo primò, Quando aliquis facturus rem necessariam, aut ex se licitam prævidet inde secuturos motus venereos, aut etiam pollutionem, quam nullo modo vult, aut directè intendit, tunc non tenetur abstinere à tali actione, si non existimet adesse periculum ne consentiat in istam delectationem. Quia ad actionem illam aliunde necessariam, aut ex se licitam sequitur ille motus aut pollutio tantum per accidens; homini autem prosequenti suum jus non imputatur effectus per accidens, & præter intentionem secutus, alioqui sæpe deberet abstinere ab actionibus bonis & honestis. Hinc 1. colligitur, non obstante periculo talis effectus, licitum esse audire confessiones mulierum, etiam quando exponunt res lubricas & venereas: 2. studere casibus qui circa talia versantur: 3. Aspicere, & alloqui personas alterius sexus: 4. Seipsum, aut alium medendi causâ, aut ex alia honesta

ratione contingere. Si tamen aliquis expertus esset se ex simili occasione sapius ulterius in expressum delectationis consensum mortaliter prolapsurum esse, tenetur à causa illa etiam ex se licita abstinere, ut docet *Navarrus hic Cap. 10. Sanchez, Filiucius, Layman Num. 16.* ubi notat, illos qui in actionibus turpibus, aut ex se honestis tales effectus experiantur facilius liberari, si animo obfirmato eos effectus contemnant, quàm si nimio timore imaginationem moveant, & se movendo magis ad cogitandum sollicitent.

Secundò, Si causa, ex qua talis motus aut pollutio sequitur, sit proxima, sive, ex natura sua ad veneream ordinata, ut est talis tactus, aspectus, lectio, aut lectio ex se luxuriosa, quæ otiose, & sine debita causa exercentur, mortale peccatum est ab illis non abstinere. Quia qui consentit in talem causam proximam, censetur moraliter in effectum consentire. Si verò sit causa tantum remotè, & per accidens ad pollutionem concurrens, ut nimius potus, aut cibus, nequitatio, aut confabulatio, etsi absque causa & veritate exercentur, motus, aut pollutio ex illis sicca censetur tantum venialis, dummodo ea non interducat, & absit periculum consensus venerei. Quia effectus ille in talibus causis tantum remotè, & improbitè continetur, & potius proveniunt ex imbecillitate complexionis & naturæ, quàm ex intentione illius qui talem causam aut actionem ponit. Ita etiam docet *Sanchez, Filiucius, Lessius, Diana alios citans Part. 5. Tract. 13. Resol. 4.*

Itaque generatim ut sciatur quando tales effectus censeantur esse intenti indirectè, sive in sua causa, vix breviter hanc Regulam statuunt: Si causa in genere luxuriæ sit peccatum mortale, pollutionem ex ea sortitam esse mortalem: Si causa sit venialis, illum effectum esse venialem: Si verò causa nullum sit peccatum, effectum quoque nullum fore peccatum, secluso impericulo directi consensus in ipsam pollutionem tali causa proveniente.

De Castitate Religiosa &c. vide supra pag. 177.
Remedia contra luxuriam, quæ decet Confessionem in promptu habere, breviter assignat *Peyrinus Tract. 1. Quest. 3. Cap. 2. alii quæ.*

1. Humilitas & oratio, ut agnoscant nostram fragilitatem ad Dei auxilium recurramus. 2. Sobrietas victu, & carnis mortificatio. 3. Custodia sensuum, & vitio familiaritatis cum mulieribus. 4. Fuga vitii. 5. Piorum librorum lectio. 6. Mortis & æternæ penarum viva meditatio. 7. Frequens Communitatis & Confessio apud unum prudentem & stabilem Confessarium. 8. Occurrente tentatione, cogitare Deum adesse præsentem, severum peccati vindicem: ac firmiter animo revolvere hanc sententiam: *Momentaneum est quod delectat, æternum quod cruciat.*

Instructio Theologica & Ascetica pro personis immoratis in hac materia Luxuria.

Notandum primò, Corporis ad libidinem commotiones & alterationes reliquas in hoc naturali statu, tam esse homini, etiam nolenti, naturales, quam sit ipsa natura animalis quæ homo constat, & quam Deus ad conservationem generis humani generando, ordinavit, Quod viri etiam docti, & timorati

CAPUT VII.

De Præcepto VII. VIII. IX. Non
Furtum facies &c.

De Furto, Rapina, &c.

rati pro se, aliisque dirigendis in hac materia, præ cæteris anxia, & frequenti, sæpe non satis advertunt.

Notandum 2. Documenta quæ hic appono, Auditorum esse apud omnes probatissimorum, non enim pro meis tantum tradere præsumerem.

S. Bernardus apud *Rodriguez* Part. 2. Cap. 20. sic docet. Molesta est lucta, sed fructuosa: quia si habet poenam, habet & coronam; non nocet sensus ubi non est consensus: imo quod resistentem fatigat, vincentem coronat.

Item, *Blosius Abbas* & *Asceta* celeberrimus, Qui, inquit, delectatur vanè sibi placere, quamvis solum semel fiat, pejus est in oculis Dei, quam si multos annos similes pateretur motus quantumlibet mali sunt, si consensum non præbet. Ideoque non est quod tristetur aut magni faciat sensus vel cogitationes has: & in nihil potes te habere quasi non per te, sed alium transierint. Et potes tibi persuadere (ait Sanctus quidam) eas extra te fieri: cogitationes enim pravæ in te sunt si illis consentias, & non aliter: & si non consenseris, domum tuam ingressæ non sunt, sed solum foris ostium tuum pulsarunt.

Alphonus Rodriguez vitæ spiritualis singularis Magister Part. 2. Cap. 20. Considerandum, inquit, aliquos esse qui gravi tristitia & dolore afficiuntur dum se turpibus & inhonestis cogitationibus vexari nimis advertunt, sic ut sibi persuadeant se à Deo desertos, & iram ejus in se inflammata, quod talia in mentem veniant: qui magnus error est, quod probat, & sic prodit.

Aliqui quid sibi in hac agenda ignorant ut expellant, compellendo tempora, contrahendo frontem, movendo caput, claudendo oculos: & subinde nisi dicant, nolo, videntur sibi consensisse. *Majus est* damnum quo quis se hoc agendi modo afficit, quam quod à tentatione patitur. Id diabolus petit, qui probe novit illos longissimè à consensu abesse. Idem illi non parvo sed magno lucro est: nec negotium est quod in gnâ vehementiâ peragendum sit.

Sancti & vitæ specialibus magistri docent modum his resistendi non esse ut pugnetur quo fugentur, fatigando & vim sibi inferendo imaginatione, sed solum illas parvi faciendo, quod declarant quibusdam similitudinibus, ut dum caniculi latrant, si eos nihili facias &c.

Ideoque optimum in his remedium inquit est, eos flocci pendere: vel faciendum monent ut is cui ventus multum pulveris in faciem conjicit, ille vero hoc nihili faciat, sed occludit oculos & progreditur. Et ad majorem eorum qui his tentationibus vexantur consolationem, utque tandem aliquando inducantur hoc remedio uti, monent Sancti, quod quantumlibet perverse sint cogitationes, nihil tamen easdem faciendas, sed quo deteriores sunt tanto minoris illas ducendas, quod non tam sunt periculosa. De S. Catharina Senensis, aliisque Sanctis ac timoratis exempla in hoc solida apponit.

Hæc, inquam, instructio pro personis timoratis, qui actu peccati timorem, & horrorem habent, non ita convenit libertinis, & labi confuetis, quibus potius contra consensum voluntas firmanda est per considerationem mortis, inferni, æternitatis, de quibus supra.

De hoc, & similibus, Documenta plura traduntur supra de Conscientia Scrupulosa in hoc Tomo 2. Tract. 1. Cap. 1. ad Pag. 5.

1. Furtum est occulta rei alienæ ablatio, invito rationabiliter Domino: si fiat cum aperta violentia, dicitur rapina, quæ à furto specie distinguitur.

2. Furtum non est, in extrema vel gravissima necessitate propriâ vel alienâ accipere ex re alterius, quantum hic & nunc necessarium est ad subveniendum necessitati, neque obligatio est postea restituendi. Aliiter sentiendum in hoc de necessitate gravi, juxta dicta hic Tom. 2. Tract. 1. Quest. 9.

3. Quantitas requisita ad furtum mortale, æstimanda est ex prudentum judicio considerata pecuniæ raritate, & personâ furto læsâ. Non malè rem determinare videretur, qui statueret quantitatem censeri gravem, quæ æquaret stipendium diurnum honesti artificis; solent enim homines laborem illum, ejusque pretium pro re notabili æstimare. Ita etiam docuit hic *Lud. Scilders*, & in suis dictatis plures alii Lovanii eruditi Professores.

Laxior est *Sotus*. *Corona Navarrus de furto*, Num. 3. qui docent mortale non esse lautas divitias possidenti auferre tres argenteos. Respectu hominis quantumvis ditissimi unum vel alterum aureum materiam gravem conficere censet *Bonavina* alique.

4. Potest etiam in re modica aliquando grave peccatum admitti, si inde grave damnum eveniat, ut si quis sartori acum, quam unicum habet, suffuretur.

Quando domestici furta non admodum damnosa sine magna difficultate restituere nequeunt, prudenter & licitè ager Confessarius, si illis injungat, ut obsequiis extraordinariis damnum compensare studeant.

5. Uxor à viro, filius à patre, si quid non magni pretii accipiat, non furatur: si tamen notabile quiddam fuerit, omninò est restituendum.

6. Si quid contractu oneroso, ut emptione, à fure acceptum sit, sufficit ei id, aut cui ille voluerit restituere, etsi quidam Domino proprio id probabiliter doceant restituendum esse.

7. Qui pauca furatur per vices, ubi summam notabilem explevit, obligatur sub mortali ad totius summæ restitutionem; modò illa pauca sic accepta sint, ut in morali æstimatione, una summa totalis, aut notabilis damnificatio censeri possint: Quia tunc in idem recidit, sive quis ab altero auferat summam notabilem paulatim, sive simul, cum in utroque eventu damnum æquè magnum sustineat proximus. Deinde hæc praxis, utendi v. g. parvis ulnis, aut mensuris, esset graviter perniciosa commercio humano; ut proinde Innocentius XI. rectè prohibuerit propositionem 38. huic doctrinæ oppositam. Fufius hæc deducta invenies supra Tom. 2. Tract. 1. Quest. 9.

8. Sine furti crimine post uxor succurrere necessitati sui patris, aut matris, aut prolis ex alio Matrimonio, etiam nolente marito, ex bonis propriis, aut communibus, dummodò post mortem viri ea, quæ largitur in sua portione computet. Quia illa jure naturæ tenetur eos alere, & maritus debet in hoc consentire. *Navarrus*, *Lessius*, *Diana Part. 5. Tract. 8. Resol. 34.* Quod aliqui ad uxoris fratres, & sorores probabiliter extendunt,

9. Non